

Miljøtekniske grunnundersøkelser langs Strømsbrua, etappe 22 i Stavanger

Resultater

Roy Mangersnes og Sina Thu Randulff

Miljøtekniske grunnundersøkelser langs Strømsbrua, etappe 22 i Stavanger

Resultater

Ecofact rapport: 696

www.ecofact.no

Referanse til rapporten:	Mangersnes, R. og Randulff, S. T. 2019. Miljøtekniske grunnundersøkelser langs Strømsbrua, etappe 22 i Stavanger. Resultater. Ecofact rapport 696.
Nøkkelord:	Fjernvarme, forurensning, grunnundersøkelser, massehåndtering, Stavanger
ISSN:	1891-5450
ISBN:	978-82-8262-694-1
Oppdragsgiver:	Prosjektil AS
Prosjektleder hos Ecofact AS:	Sina Thu Randulff
Prosjektmedarbeidere:	Roy Mangersnes
Kvalitetssikret av:	Roy Mangersnes
Forside:	Roy Mangersnes

www.ecofact.no

INNHold

FORORD	1
SAMMENDRAG	2
1 BAKGRUNN OG MÅL	3
2 METODE OG GJENNOMFØRING	4
2.1 PRØVETAKING	4
2.2 ANALYSER	5
2.3 RISIKOVURDERING TRINN 1	5
3 RESULTATER	6
4 MASSEHÅNTERING	10
4.1 MELLOMLAGRING AV MASSER	11
4.2 VANN I GRAVEGROP	11
4.3 SPREDNING AV FORURENSNING UNDER ANLEGGSARBEIDET	11
4.4 KONTROLL, DOKUMENTASJON OG RAPPORTERING	12
5 REFERANSER	12
SKRIFTLIGE	12
VEDLEGG - PRØVEBESKRIVELSER	13
VEDLEGG – ANALYSERAPPORTER	18

FORORD

Lyse Neo AS skal etablere infrastruktur med nedlegging av fjernvarme i en lengre strekning i Stavanger kommune. Tiltaksområdet som er undersøkt i denne omgang er etappe 22 som går langs Consul Sigval Bergesens vei og under Strømsbrua på gamle godsterminalen på Paradis. Området er under utvikling av Bane Nor, og det har vært gjennomført grunnundersøkelser i flere omganger av Multiconsult. Ettersom det foreligger krav fra Stavanger kommune om supplerende prøvetaking på tomte har Multiconsult definert 9 nye prøvepunkter som følger den planlagte fjernvarmetraséen. Tiltakshaver er Bane Nor.

Ecofact er engasjert av Prosjektil ved Jan Magne Fotland til å utføre de miljøtekniske grunnundersøkelsene for etappen og til å lage tiltaksplan for massehåndteringen basert på resultatene. Resultatene fra prøvetakingen med tiltaksplan er beskrevet her. Prøvetaking ble utført av Roy Mangersnes, og vurderingen av resultatene av Sina Thu Randulff.

Sandnes

31.07.2019

Sina Thu Randulff

SAMMENDRAG

Beskrivelse av oppdraget

Lyse Neo AS skal legge ned fjernvarme over en lengre strekning i Stavanger kommune. Tiltaksområdet som er undersøkt i denne omgang er etappe 22 som går langs Consul Sigval Bergesens vei og på nordsida av Strømsbrua, inne på den gamle godsterminalen. Ecofact er engasjert av Prosjektil ved Jan Magne Fotland til å utføre de miljøtekniske grunnundersøkelsene for etappen. Bane Nor er tiltakshaver da den undersøkte fjernvarmetraséen inngår som en del av utviklingsområdet deres på Paradis.

Datagrunnlag

Prøvetaking ble gjennomført 13.06.19, og det ble sjaktet ned til grunnfjell eller mot 2 meters dybde. Totalt 17 prøver ble tatt fra toppjord og dypereliggende jord fra 9 prøvepunkter. Prøvene ble analysert for tungmetaller, ikke klorerte organiske forbindelser (PAH og BTEX), klorerte organiske forbindelser (PCB) og oljeforbindelser (aromater/alifater) samt totale organiske forbindelser. Resultatene ble tilstandsklassifisert etter TA-2553 (2009) og SFT 99:01 (1999) med hensyn til naturlig bakgrunnsverdi for arsen i Stavanger kommune.

Resultat

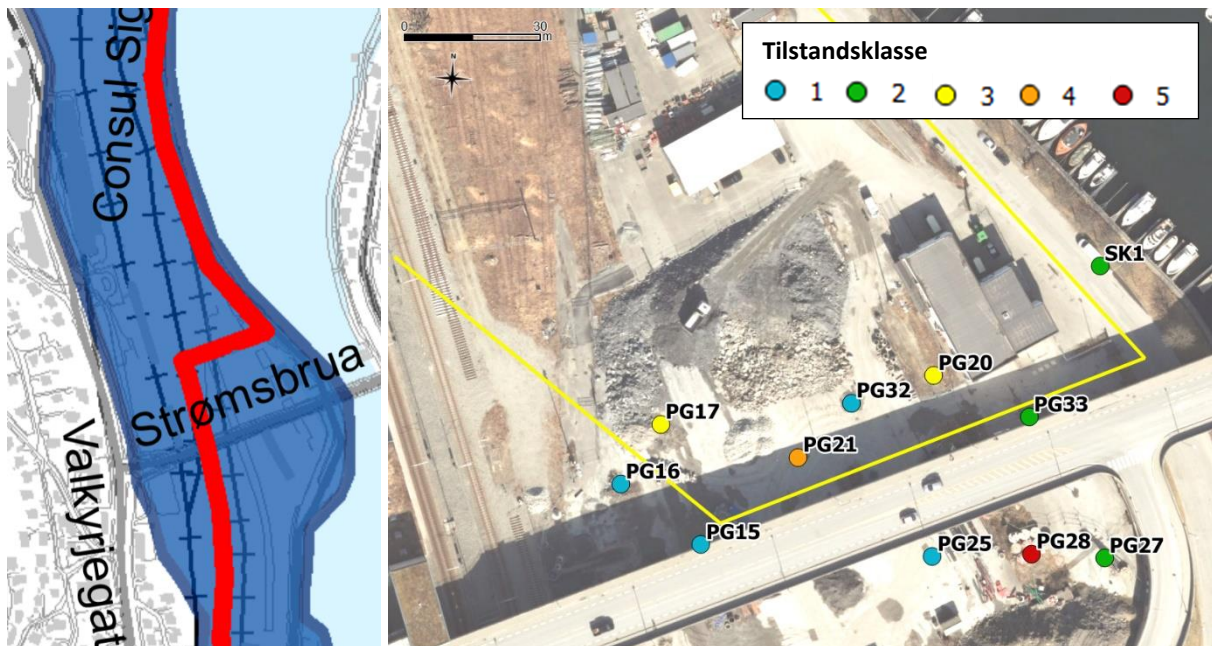
Alle prøvepunktene har konsentrasjoner av samtlige miljøgifter som er i tilstandsklasse 2 eller lavere. Det er ikke påvist forhøyde konsentrasjoner av PCB, alifater, aromater eller BTEX i noen prøver. Prøvepunkt SB-1 til SB-4 hadde fyllittmasser, og er derfor vurdert i forhold til Stavanger kommunes egen bakgrunnsverdi for arsen som er på 20 mg/kg. Denne overskrides ikke for noen av de fyllittholdige massene i prøvepunkt 1 til 4.

Prøve SB-4 D (dybde > 70 cm) har konsentrasjoner av benzo(a)pyren i tilstandsklasse 2 og massene må behandles som lett forurensede ved deponering.

Ingen av konsentrasjonene av miljøgifter i prøvene overskrider akseptgrensen for hverken bolig, sentrum/kontorområder eller industri/trafikkarealer, og alle masser kan gjenbrukes på tomte. Ved deponering er det også føringer for arsenholdige masser fra prøvepunkt SB-1 til SB-3 (dybde > 70 cm) og toppjord (dybde < 70 cm) fra SB-4.

1 BAKGRUNN OG MÅL

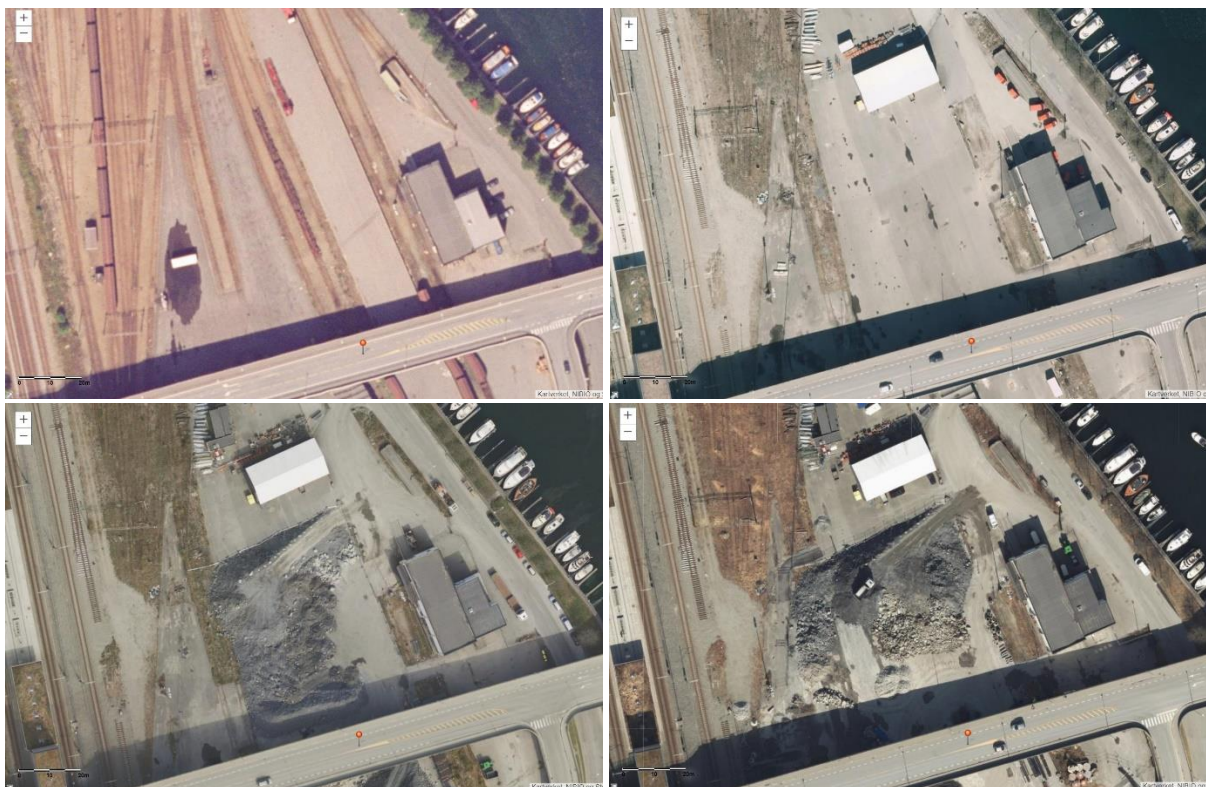
Lyse Neo AS skal etablere infrastruktur med nedlegging av fjernvarme i en lengre strekning i Stavanger kommune (figur 1). Det aktuelle tiltaksområdet som inngår i dette prosjektet er etappe 22, som går langs nordsida av Strømsbrua over tidligere godsterminal. På godsterminalen har det i flere omganger blitt gjennomført miljøtekniske grunnundersøkelser og med påvist forurensning på tomte og langs planlagt trasé.

Figur 1. Venstre: Planlagt fjernvarmetrasé langs Hillevågsvatnet, slik den var per sep. 2018. Kilde: Lyse, <http://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201603434/2510493>. Høyre: Dagens omtrentlige fjernvarmetrasé og relevant påvist forurensning fra Multiconsults miljøtekniske grunnundersøkelser (2014 og 2016).

De mest relevante prøvepunktene langs fjernvarmetraséen fra de tidligere utførte miljøundersøkelsene er oppsummert i figur 1. Multiconsults rapport *Paradis, Stavanger* (Søiland, 2014 og Lunde, 2016) og Asplan Viaks rapport fra 2008 gir detaljer fra undersøkelsene. Det ble i 2014 påvist blyforurensning (tilstandsklasse 3) i toppjord i punkt PG20, som antas å komme fra det øverste organiske materialet mellom daværende jernbanespor. Jernbanesporene og dette organiske laget er trolig fjernet (se flyfoto fra 2016-2018).

I punkt PG21, 5-10 meter nord for den planlagte fjernvarmetraseen, ble det samme år påvist oljeforurensning (THC) i avretningsmassene (5-40 cm dybde). Multiconsult vurderte forurensningen som en punktkilde, og at øvrige avretningsmasser på tomte var rene.

Figur 2. Tiltaksområdets utvikling fra 1999 (øverst t.v.), 2016 (øverst t.h.), 2017 (nederst t.v.) og 2018 (nederst t.h.). Kartene er hentet fra Norge i bilder.

Det foreligger per i dag tillatelse til graving i forurenset grunn på tomta, gitt av Stavanger kommune den 03.02.2017 (saksnnummer 16/00368-72) til ROM Eiendom AS. Stavanger kommune stiller i gravetillatelsen krav til supplerende prøvetaking på tomta. Supplerende prøvetaking utføres derfor langs fjernvarmetraséen. Punktene er satt av Mulitconsult, mens Ecofact er engasjert til å utføre de miljøtekniske grunnundersøkelsene for etappen. Vår kontaktperson har vært Jan Magne Fotland fra Prosjektil. Arbeidet er utført av Roy Mangersnes og Sina Thu Randulff.

2 METODE OG GJENNOMFØRING

2.1 Prøvetaking

Etappen har en lengde på omtrent 280 meter og bredde på 3 meter. Det totale arealet er omtrent 840 m². Ut fra veistrekningens totale areal er veiledende prøvetetthet i TA-2553- (2009) på 9 prøvepunkt tilfredsstillende for alle forurensningstyper.

Prøvetaking ble gjennomført den 13.06.2019, og det ble for etappen gravd 9 sjakter ned til antatt grunnfjell eller til dybde på 2 meter (som er maksimal gravedybde ved gjennomføring av tiltaket). Prøvepunktene ble registrert med GPS, og er beskrevet i detalj i vedlegg.

Alle prøvene ble tatt ut med plastskje. Massene ble fortløpende vurdert ut fra tekstur, farge og lukt. Det ble tatt ut prøver fra topplaget (ca. 0 til 100 cm) og det dypere jordlaget (ca. > 100 cm til maksimalt 200 cm), med mindre det var tydelig lagdelinger i jordprofilet som ga annen naturlig avgrensning. Jordprøvene ble oppbevart i diffusjonstette rilsanposer, og sendt til akkreditert laboratorie (Eurofins). Prøvetaker var Roy Mangersnes. Prøvetaking ble utført i henhold til veileder TA-2553 (2009).

2.2 Analyser

Prøvene ble analysert for tungmetaller, ikke klorerte organiske forbindelser, klorerte organiske forbindelser og oljeforbindelser, som vist i tabell 1. Totalt organisk karbon ble målt for et tilfeldig utvalg prøver fra hver lokalitet. Alle analyser ble gjennomført av akkreditert laboratorie (Eurofins).

Tabell 1. Gjennomførte analyser i risikovurderingen.

Gruppe	Parameter
Tungmetaller	Kvikksølv (Hg), kadmium (Cd), bly (Pb), kobber (Cu), krom (Cr), sink (Zn), nikkel (Ni) og arsen (As)
Ikke-klorerte organiske forbindelser	Polyaromatiske hydrokarboner (PAH)
Klorerte organiske forbindelser	Polyklorerte bifenyler (PCB)
Oljeforbindelser	Alifater og aromater
BTEX	Benzen, toluen, etylbenzen og xoulen
Totalt organisk karbon (TOC)	

2.3 Risikovurdering trinn 1

Miljøgiftkonsentrasjonene ble sammenlignet med de gjeldende grenseverdiene og tilstandsklassene som er gitt i veileder TA-2553 (2009). Grenseverdiene og normverdiene satt ut fra helsebaserte akseptkriterier (gitt tabell 2), og gir grunnlag for å vurdere toksisiteten til jorda.

Tabell 2. Klassifiseringssystem for miljøgifter ihht. Veileder TA-2553 (2009).

Tilstandsklasse	I Bakgrunn	II God	III Moderat	IV Dårlig	V Svært dårlig
Øvre grense styres av	Normverdi	Helsebaserte akseptkriterier	Helsebaserte akseptkriterier	Helsebaserte akseptkriterier	Nivå som anses å være farlig avfall

3 RESULTATER

Resultatene er gitt i sin helhet i tabell 3 for toppjord og tabell 4 for dypereliggende jord. Alle prøvene av toppjord har konsentrasjoner av samtlige miljøgifter som er i tilstandsklasse 1.

Det er ikke påvist forhøyde konsentrasjoner av alifater, aromater eller BTEX i noen prøver i dypereliggende jord. Prøve SB-4 D har konsentrasjoner av benzo(a)pyren i tilstandsklasse 2, mens konsentrasjonen av sum PAH faller inn under tilstandsklasse 1 for denne prøven.

Arsen faller inn under tilstandsklasse 2 for 5 prøver fra 4 punkt (SB-1 til SB-4). Prøvepunkt SB-1 til SB-4 hadde fyllittmasser, og må derfor vurderes i forhold til Stavanger kommunes egen bakgrunnsverdi for arsen som er på 20 mg/kg (etter metode gitt i Statens Forurensningstilsyn, 1999). Denne overskrides ikke for de fyllittholdige massene i prøvepunkt 1 til 4. Gjennomsnittlig arsenkonsentrasjon i disse massene var på 13,3 mg/kg, med maksverdi på 17 mg/kg. Den samlede tilstandsklassifiseringen for prøvepunkt SB-4 T, SB-1 D, SB-2 D og SB-3 D nedjusteres derfor til tilstandsklasse 1 (bakgrunnsverdi), som vist i figur 3 og 4. Det er dermed kun prøvepunkt SB-4 D som har overskridelser av naturlig bakgrunnsnivå av de undersøkte miljøgiftene - av B(a)P i tilstandsklasse 2.

Tabell 3. Konsentrasjoner av miljøgifter (mg/kg) i prøvene fra øvre jordlag (0,1-0,9 m). Tilstandsklassifisert og fargekodet etter TA-2553 (2009). nd = ikke detektert.

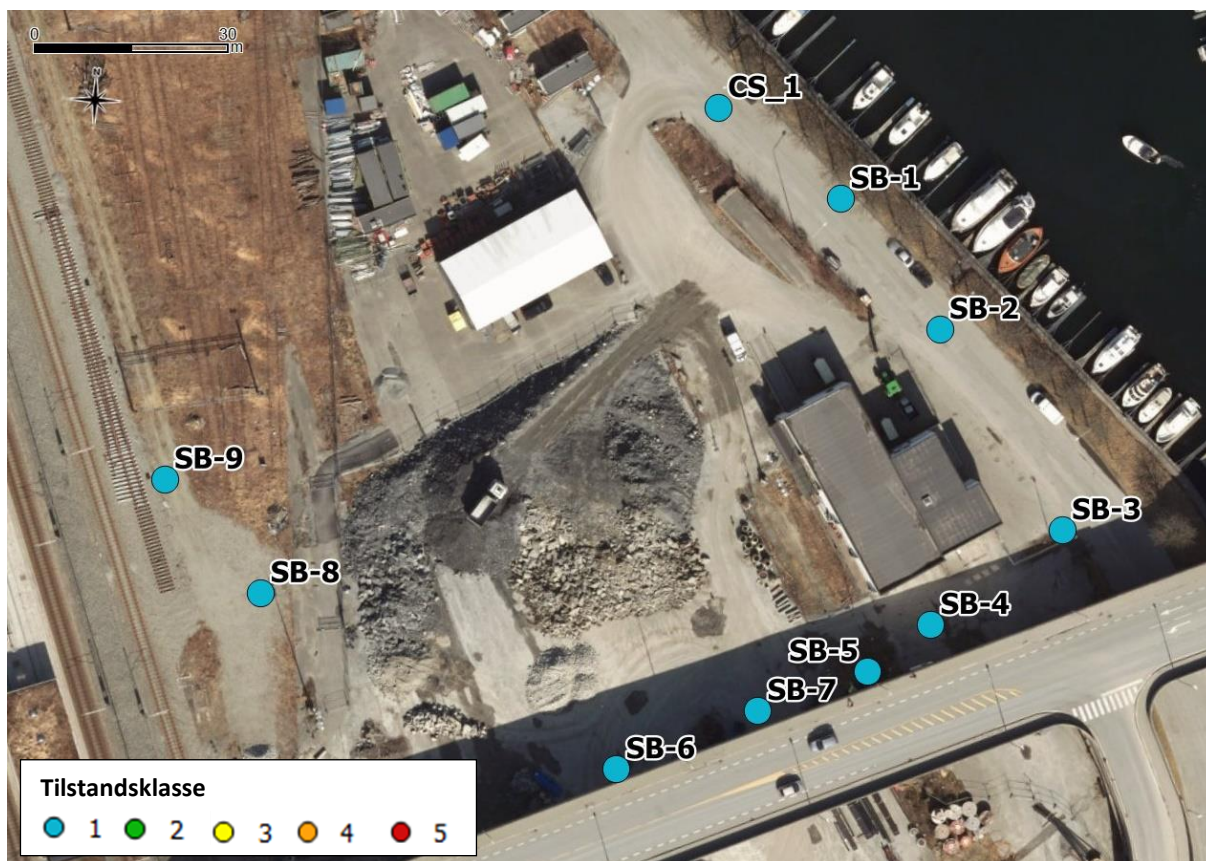
Prøvenavn		SB-1 T	SB-2 T	SB-3 T	SB-4 T	SB-5 T	SG-6 T	SB-7 T	SB-8 T	SB-9 T
Dybde (cm)		12-70	12-70	12-70	12-70	12-70	12-70	12-45	20-70	25-90
Parameter/Klassifisering		Klasse 1	Klasse 1	Klasse 2	Klasse 2	Klasse 1	Klasse 1	Klasse 1	Klasse 1	Klasse 2
Tungmetaller	Arsen (As)	3,1	1,9	3,5	9,5	1,9	2,6	5,8	1,8	2,3
	Bly (Pb)	7,4	7,4	17	15	37	15	18	9,5	14
	Kadmium (Cd)	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20
	Kvikksølv (Hg)	< 0,010	< 0,010	0,012	0,013	0,013	0,016	0,044	< 0,010	< 0,010
	Kobber (Cu)	8,7	11	17	12	13	12	20	12	14
	Sink (Zn)	28	28	65	36	50	31	52	22	26
	Krom (Cr)	5,1	4,0	4,5	6,9	4,5	5,6	5,8	4,8	6,3
	Nikkel (Ni)	7,2	4,7	11	8,4	4,9	7,0	13	4,6	5,2
PCB	PCB 28	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 52	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 101	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 118	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 153	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	0,0026	<0,002	<0,002	<0,002	0,0040
	PCB 138	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	0,0025	<0,002	<0,002	<0,002	0,0048
	PCB 180	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	0,0027	<0,002	<0,002	<0,002	0,0032
	Sum 7 PCB	nd	nd	nd	nd	0,0078	nd	nd	nd	0,012

Prøvenavn		SB-1 T	SB-2 T	SB-3 T	SB-4 T	SB-5 T	SG-6 T	SB-7 T	SB-8 T	SB-9 T
PAH	Naftalen	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Acenaftylen	<0,030	<0,030	<0,030	0,043	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Acenaften	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Fluoren	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Fenantren	<0,030	<0,030	0,059	<0,030	<0,030	0,035	<0,030	<0,030	<0,030
	Antracen	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	0,076
	Fluoranten	<0,030	<0,030	0,18	<0,030	0,037	0,090	<0,030	0,073	0,16
	Pyren	<0,030	<0,030	0,16	<0,030	0,031	0,12	<0,030	0,072	0,17
	Benzo[a]antracen	<0,030	<0,030	0,091	<0,030	<0,030	0,054	<0,030	<0,030	0,080
	Krysen/Trifenylen	<0,030	<0,030	0,078	<0,030	<0,030	0,049	<0,030	<0,030	0,094
	Benzo[a]pyren	<0,030	<0,030	0,10	0,059	<0,030	0,054	0,031	<0,030	0,060
	Indeno[1,2,3-cd]pyren	<0,030	<0,030	0,065	0,075	<0,030	0,032	<0,030	<0,030	0,077
	Dibenzo[a,h]antracen	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Benzo[ghi]perylene	<0,030	<0,030	0,075	0,079	<0,030	0,039	0,038	<0,030	0,057
	Sum PAH	nd	nd	1,00	0,33	0,11	0,57	0,12	0,22	1,1
	Methylchrysener/ benzo(a)anthracener	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50
	Methylpyrene/ fluoranthene	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50
	Benzo(b,k)fluoranten	<0,030	<0,030	0,19	0,074	0,038	0,092	0,050	0,076	0,32
	Sum karsinogene PAH	nd	nd	0,52	0,21	0,038	0,28	0,081	0,076	0,63
BTEX	Benzen	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035
	Toluen	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10
	Etylbenzen	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10
	m/p/o-Xylen	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10
Oljeforbindelser	Alifater C5-C6	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0
	Alifater >C6-C8	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0
	Alifater >C8-C10	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0
	Alifater >C10-C12	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0
	Alifater >C12-C16	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0
	Alifater >C12-C35	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd
	Alifater >C16-C35	< 10	< 10	< 10	< 10	< 10	< 10	< 10	< 10	< 10
	Alifater C5-C35	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd
	Aromater >C8-C10	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0
	Aromater >C10-C16	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90
	Aromater >C16-C35	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50
	Oljetype < C10	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår
	Oljetype > C10	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår
Totalt organisk karbon kalkulert		0,3	-	-	0,3	0,5	0,4	0,5	0,3	0,5
Total tørrstoff glødetap		0,6	-	-	0,6	0,8	0,7	0,8	0,6	0,8
Total tørrstoff		95,4	-	-	96,7	96,3	95,5	93,3	92,4	94,5

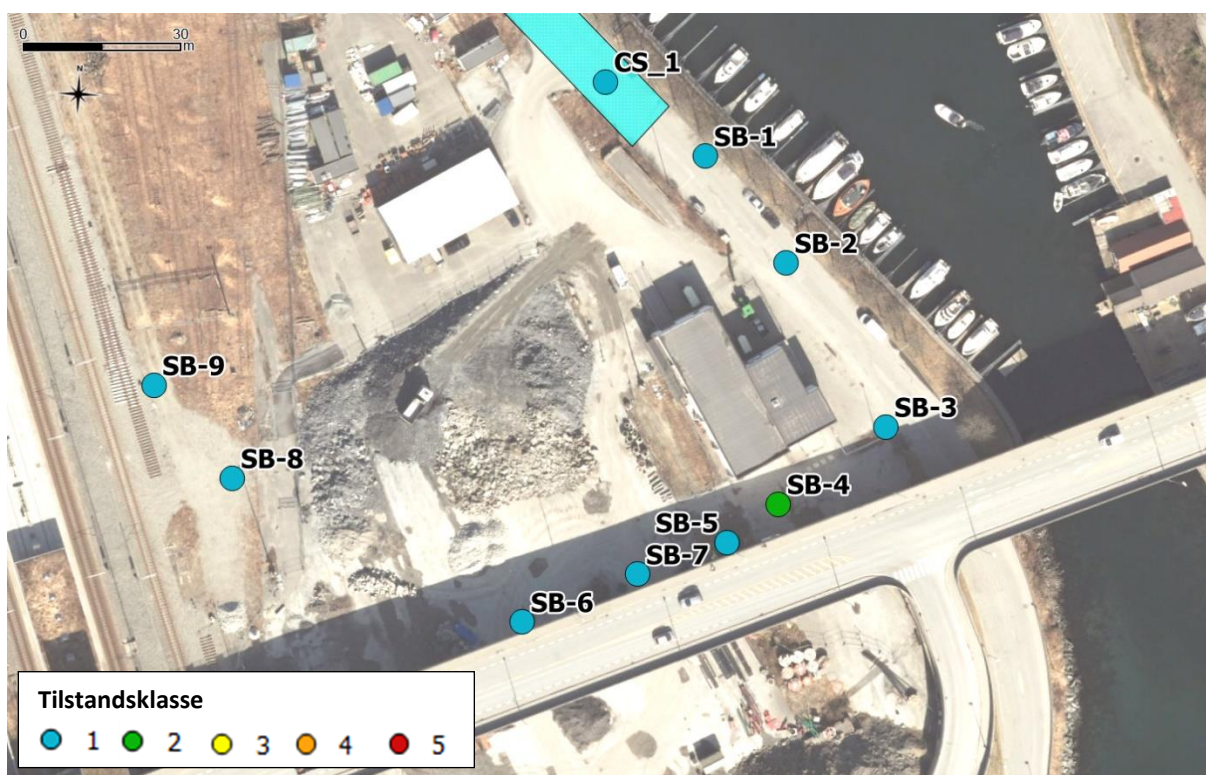
Tabell 4. Konsentrasjoner av miljøgifter (mg/kg) i prøvene fra dypereliggende jordlag (0,7-2 m). Tilstandsklassifisert og fargekodet etter TA-2553 (2009).

Prøvenavn		SB-1 D	SB-2 D	SB-3 D	SB-4 D	SB-5 D	SB-6 D	SB-8 D	SB-9 D
Dybde (cm)		70-200	70-200	70-200	70-180	70-200	70-190	70-200	90-200
Parameter/Klassifisering		Klasse 2	Klasse 2	Klasse 2	Klasse 2	Klasse 1	Klasse 1	Klasse 1	Klasse 1
Tungmetaller	Arsen (As)	17	13	11	16	4,9	3,7	7,8	4,4
	Bly (Pb)	14	8,9	19	21	29	9,4	6,6	10
	Kadmium (Cd)	< 0,20	0,35	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20	< 0,20
	Kvikksølv (Hg)	0,016	0,014	0,017	0,025	0,089	< 0,010	< 0,010	< 0,010
	Kobber (Cu)	20	27	18	24	15	9,9	11	8,6
	Sink (Zn)	51	69	69	50	77	38	31	23
	Krom (Cr)	8,4	5,4	6,1	8,2	11	8,3	7,1	6,4
	Nikkel (Ni)	19	38	13	17	11	11	8,6	6,2

Prøvenavn		SB-1 D	SB-2 D	SB-3 D	SB-4 D	SB-5 D	SB-6 D	SB-8 D	SB-9 D
PCB	PCB 28	<0,002	< 0,0064	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 52	<0,002	< 0,0064	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 101	<0,002	< 0,0064	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 118	<0,002	< 0,0064	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 153	<0,002	< 0,0064	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 138	<0,002	< 0,0064	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	PCB 180	<0,002	< 0,0064	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002	<0,002
	Sum 7 PCB	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd	nd
PAH	Naftalen	<0,030	< 0,11	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Acenaftylen	<0,030	< 0,11	<0,030	0,078	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Acenaften	<0,030	< 0,11	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Fluoren	<0,030	< 0,11	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Fenantren	<0,030	< 0,11	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Antracen	<0,030	< 0,11	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Fluoranten	<0,030	< 0,11	0,037	0,18	<0,030	0,036	<0,030	<0,030
	Pyren	<0,030	< 0,11	0,034	0,17	<0,030	0,063	<0,030	<0,030
	Benzo[a]antracen	<0,030	< 0,11	<0,030	0,14	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Krysen/Trifenylen	<0,030	< 0,11	<0,030	0,089	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Benzo[a]pyren	<0,030	< 0,11	<0,030	0,21	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Indeno[1,2,3-cd]pyren	<0,030	< 0,11	<0,030	0,13	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Dibenzo[a,h]antracen	<0,030	< 0,11	<0,030	0,053	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Benzo[ghi]perylene	<0,030	< 0,11	<0,030	0,15	<0,030	<0,030	<0,030	<0,030
	Sum PAH	0,044	nd	0,15	1,5	0,034	0,13	nd	nd
	Methylchrysener/ benzo(a)anthracener	< 0,50	< 1,6	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50
	Methylpyrene/ fluoranthense	< 0,50	< 1,6	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50
	Benzo(b,k)fluoranten	0,044	< 0,11	0,077	0,33	0,034	0,034	<0,030	<0,030
	Sum karsinogene PAH	0,044	nd	0,077	0,95	0,034	0,034	nd	nd
BTEX	Benzen	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035	<0,0035
	Toluen	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10
	Etylbenzen	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10
	m/p/o-Xylen	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10	< 0,10
Oljeforbindelser	Alifater C5-C6	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0
	Alifater >C6-C8	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0	< 7,0
	Alifater >C8-C10	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0	< 3,0
	Alifater >C10-C12	< 5,0	< 16	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0
	Alifater >C12-C16	< 5,0	< 16	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0	< 5,0
	Alifater >C12-C35	nd	nd	nd	14	nd	nd	nd	nd
	Alifater >C16-C35	< 10	< 32	< 10	14	< 10	< 10	< 10	< 10
	Alifater C5-C35	nd	nd	nd	14	nd	nd	nd	nd
	Aromater >C8-C10	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0	< 4,0
	Aromater >C10-C16	< 0,90	< 3,2	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90	< 0,90
	Aromater >C16-C35	< 0,50	< 1,6	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50	< 0,50
	Oljetype < C10	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår
	Oljetype > C10	Utgår	Utgår	Utgår	Motor- olja, Uspes.	Utgår	Utgår	Utgår	Utgår
	Totalt organisk karbon kalkulert	-	0,8	-	0,7	2,1	0,4	0,3	0,5
	Total tørrstoff glødetap	-	1,4	-	1,2	3,7	0,7	0,6	0,9
	Total tørrstoff	-	94,7	-	95,1	79,3	90,1	87,7	87,7

Figur 3. Høyeste påviste tilstandsklasse (etter TA-2553 (2009)) i toppjord fra prøvepunktene SB-1 til SB-9. Resultatene er korrigert etter den lokale bakgrunnskonsentrasjonen av arsen.

Figur 4. Høyeste påviste tilstandsklasse (etter TA-2553 (2009)) for de dypereliggende prøvepunktene SB-1 til SB-9. Resultatene er korrigert etter den lokale bakgrunnskonsentrasjonen av arsen.

4 MASSEHÅNDTERING

Følgende retningslinjer gjelder for massehåndteringen:

- Prøvepunkt SB-4 D er forurensset av B(a)P (tilstandsklasse 2). Massene tilknyttet dypereliggende jordlag (> 70 cm) i dette prøvepunktet må behandles som lett forurensede dersom de transporteres ut av tiltaksområdet. Dette utgjør omtrent 70 m^3 . Se rosa markering i figur 5.
- Massene tilknyttet toppjord (< 70 cm dybde) i prøvepunkt SB-4, og dypereliggende jord (> 70 cm dybde) fra prøvepunkt SB-1, SB-2 og SB-3 må behandles som arsenholdige masser dersom de fraktes ut av tiltaksområdet. Dette utgjør 30 m^3 i toppjord og 60 m^3 i dypereliggende jord. Se blå og rosa markering i figur 5. Massene kan gjenbrukes fritt innenfor områdene i Rogaland som naturlig har høyere arsennivå.
- Massene tilknyttet fjernvarmetraséen overskrider ikke akseptgrensen for noen arealbruk (verken for vei/industri eller boligområder), og kan gjenbrukes fritt innenfor tiltaksområdet. Det anbefales å gjenbruke masser tilknyttet prøvepunkt SB-4 (samt dypereliggende jordmasser fra SB-1 til SB-3 dersom mulig).

Figur 5. Fordelingen av rene masser (uten farge), arsenholdige masser i dypereliggende jordlag (lys blå), og arsenholdig toppjord og forurensset dypereliggende jord (rosa).

- All stein over 25 mm som ikke har synlig forurensning (eksempelvis oljebelegg) kan sorteres ut og disponeres fritt.

- Asfalt, betong og annet avfall sorteres ut og levers godkjent mottak for gjenvinning eller deponering.
- Dersom det blir aktuelt med deponering av forurensede masser må det før levering til deponi (og så snart entreprenør er valgt) gjennomføres en basiskarakterisering av avfallet og transportskjema må utfylles. Dette skal godkjennes av deponi før massene transporteres ut av tiltaksområdet. Nærmeste deponi for forurensede masser som er under grensen for farlig avfall er Svåheia, Egersund.
- Eventuelle nye masser som tilføres tiltaksområdet skal være rene.

4.1 Mellomlagring av masser

Mellomlagring av masser må skje innenfor tiltaksområdet. For å redusere behovet for mellomlagringsplass anbefales det å transportere masser som skal til mottak så fort som mulig. Om det skulle være behov for større areal til mellomlagring kan det sendes søknad til Fylkesmannen om mellomlagring på egen tomt utenfor tiltaksområdet. Det er også mulig å mellomlagre masser på godkjent mottak dersom det inngås avtale om dette med mottaket.

4.2 Vann i gravegrop

Vann som trenger inn i gravegrop skal så lenge det er mulig reinfiltreres i gravegropen. Dersom vannmengdene er for store til naturlig infiltrasjon vil det være nødvendig med lensepumpe, og rensetiltak som sedimentasjonskontainer og eventuelt oljeutskiller for kontrollert utslipp til nærliggende resipient.

Det ble kun observert vanninntrenging i et prøvepunkt (SB-8) under prøvetaking. Dersom det likevel anses som nødvendig med utslipp av lensevann må det søkes til kommunen for tillatelse til utslipp på eksisterende rørnett eller direkte til sjø (ved Hillevågsvatnet). Det bør da også lages en plan for vannovervåking under anleggsperioden.

4.3 Spredning av forurensning under anleggsarbeidet

Under oppgravingen av masser bør det loggføres om det forekommer tegn på forurensning. Mørke, glinsende masser, masser med lukt av eksempelvis olje eller drivstoff, funn av søppel og/eller oljefilm på vannoverflate skal vekke mistanke. Skulle det dukke opp ukjent forurensning under anleggsarbeidet skal arbeidet stanses, miljørådgiver kontaktes, tiltak iverksettes og eventuell ytterligere prøvetaking utføres etter behov. Dersom det er akutt fare for forurensning skal Brannvesen kontaktes.

Dersom det er fare for spredning av støv med eksempelvis sterk vind eller avrenning fra forurensede masser som mellomlagres så bør de tildekkes samt legges på fast dekke eller duk.

Ettersom forurensningsgraden er lav anses det ikke som nødvendig med tildekking av massene på lastebil for å forhindre spredning ved støving eller avrenning under transport, med mindre det er svært sterk vind.

4.4 Kontroll, dokumentasjon og rapportering

Tiltakshaver er pliktig å dokumentere at inngrepet skjer i samsvar med forskrifter, godkjent tiltaksplan og gravetillatelsen gitt av Stavanger kommune, 03.02.17. Helhetlig sluttrapport utarbeides av Multiconsult, og alle data fra gravearbeidet må derfor oversendes Astrid Søiland slik at informasjonen kan inkorporeres i en helhetlig sluttrapport som oversendes kommunen etter at hele eiendommen er utviklet.

Data fra denne undersøkelsen kan bli rapportert inn til databasen Grunnforurensning av miljørådgiver dersom ønskelig.

5 REFERANSER

Skriftlige

- Asplan Viak, 2008. Risikovurdering og tiltaksplan forurensset grunn.
- Multiconsult, 2014. Paradis, Stavanger. Miljøtekniske grunnundersøkelser. Resultater og risikovurdering. 2017404-RIGm-RAP-001.
- Multiconsult, 2016. Tiltaksplan for håndtering av forurensede masser. 217404-RIGm-RAP-004
- Statens Forurensningstilsyn, 1999. Veileder 99/01a, Veiledning om risikovurdering av forurensset grunn.
- Statens forurensningstilsyn, 2009. Veileder TA-2553, Tilstandsklasser for forurensset grunn.
- Stavanger kommune, 2017. Tillatelse til graving i forurensset grunn – Paradis. Saksnummer 16/00368-72. 03.02.2017.

VEDLEGG - PRØVEBESKRIVELSER

Lokalitet: Etappe 22, under Strømsbrua

Prøvetaker: Roy Mangersnes

Profil: SB-1**Dato:** 07.06.2019**GPS-punkt:** 312791, 6539725

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-12	Asfalt
SB-1t	12-20	Grus. Avretningslag
	20-30	Grus. Avretningslag
	30-70	Fyllmasser med gul grus, stein (rundslipt og fyllitt).
SB-1d	70-200	Grov og knust fyllitt

Profil: SB-2**Dato:** 07.06.2019**GPS-punkt:** 312806, 6539705

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-12	Asfalt
SB-2t	12-20	Grus. Avretningslag
	20-30	Grus. Avretningslag
	30-70	Fyllmasser med gul sand, stein (rundslipt og fyllitt).
SB-2d	70-200	Gul sand og noe finere knust fyllitt

Profil: SB-3**Dato:** 07.06.2019**GPS-punkt:** 312825, 6539674

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-12	Asfalt og noe jordlag
SB-3t	12-20	Grus. Avretningslag
	20-30	Grus. Avretningslag
	30-70	Fyllmasser med gul sand, stein (hovedsakelig fyllitt).
SB-3d	70-200	Gul sand og noe knust fyllitt med ulike fraksjoner

Profil: SB-4**Dato:** 13.06.2019**GPS-punkt:** 312804, 6539659

Punktet ble justert på grunn
av synlig grøft.

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-12	Asfalt
SB-4t	12-20	Grus og finere sand. Avretningslag
	20-30	Grus. Avretningslag
	30-70	Fyllmasser med gul sand, stein (hovedsakelig fyllitt) og noe brunere jordlag.
SB-4d	70-180	Brunlig jord og noe knust fyllitt med ulike fraksjoner. Avløpsrør på ca. 180 cm dyp.

Profil: SB-5**Dato:** 13.06.2019**GPS-punkt:** 312795, 6539652

Punktet ble justert på grunn
av punktplassering på
betongsøyle.

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-12	Jordlag med vegetasjon. Noe gammelt treverk
SB-5t	12-20	Mold og noe finere sand og grus
	20-70	Gulbrun sand/grus
SB-5d	70-200	Noe gul sand, men dominert av leire.

Profil: SB-6**Dato:** 13.06.2019**GPS-punkt:** 312756, 6539637

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-12	Asfalt
SB-6t	12-20	Grus. Avretningslag
	20-70	Grus, gul sand. Avretningslag
SB-6d	70-190	Noe gul sand, og fyllitt.
	190	Fjell

Profil: SB-7**Dato:** 13.06.2019**GPS-punkt:** 312778, 6539646

Punktet ble justert på grunn
av punktplassering på
betongfundament.

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-12	Asfalt
SB-7t	12-20	Grus. Avretningslag
	20-45	Grus. Avretningslag
	45	Fjell

Profil: SB-8**Dato:** 13.06.2019**GPS-punkt:** 312701, 6539664

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-15	Grus, toppdekke
SB-8t	20-70	Gulbrun sand/grus
SB-8d	70-200	Noe gul sand, men dominert av leire.
Grunnvann siver inn i bunn		

Profil: SB-9**Dato:** 13.06.2019**GPS-punkt:** 312686, 6539681

Prøve	Dyp (cm)	Beskrivelse
	0-25	Jordlag med vegetasjon, og røtter
SB-5t	25-	Mold og noe finere sand og grus
	20-90	Gul og brun jord/sand
SB-5d	90-200	Noe gul sand, men dominert av leire.

VEDLEGG – ANALYSERAPPORTER